

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

22 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nadejda Toma,

Judecători

Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,
Victor Boico,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2021, declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Vitalie Călugăreanu, de avocații Vasile Pruteanu, Gheorghe Tcaci și de inculpatul

Praporșcic Anatolie XXXXXX.

	<i>Termenul de examinare,</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>20.11.2019 - 28.01.2021,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>24.02.2021 - 01.07.2021,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>07.10.2021 - 22.11.2021.</i>

Asupra recursurilor menționate, Colegiul Penal lărgit,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 28 ianuarie 2021, Praporșcic Anatolie a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal la 5 ani închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, cu executare în penitenciar de tip deschis, de la definitivarea sentinței și reținerea inculpatului.

De la inculpat s-a încasat prejudiciul moral în beneficiul lui Adjovschi V. în mărime de 200.000 lei și a lui Agachi C. în cuantum de 100.000 lei, iar în folosul statului cheltuielile judiciare în sumă de 5098 lei.

Acțiunea civilă înaintată de Agachi C. privind încasarea prejudiciului material de 50.000 lei, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să hotărască instanța civilă.

2. Instanța de fond a constatat că la 26 iulie 2019, aproximativ orele 12.15, inculpatul Praporșic A., în timp ce se afla la volanul vehiculului „Mercedes 412”, n.î. XXXXXX, care era într-o stare tehnică bună, fiind în intersecția din str. Ștefan cel Mare cu str. Aurel David, or. Ungheni, unde nu a manifestat prudență sporită la trafic, deși se afla în raza acțiunii indicatorului rutier 1.31.2 „Punct negru” - sector de drum cu o lungime de maximum 1 km., pe care într-o perioadă de 5 ani s-au înregistrat minimum 5 accidente grave, soldate cu minimum 5 victime, contrar prevederilor pct. 40 alin. (1), lit. a), b) al Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 357 din 13.05.2009, care stipulează că, înaintea virării la stânga sau întoarcerii, conducătorul de vehicul trebuie să se apropie din timp de axa drumului, în cazul circulației dublu sens, sau de marginea stângă a carosabilului cu circulația în sens unic, să cedeze trecerea vehiculelor care vin din sens opus și urmează să se deplaseze înainte sau la dreapta, precum și pietonilor, pct. 45 subpct. (1) lit. b) și alin (2) al Regulamentului circulației rutiere, care stipulează că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, precum și alin. (2) - în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, și pct. 10 alin. (1) lit. b) al Regulamentului circulației rutiere, care prescrie că persoana care conduce un vehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului Regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum, în timp ce efectua de la marginea dreapta a carosabilului manevra de întoarcere, a comis ciocnirea pe lateral cu motocicletă „Magisty 125”, n.î. XXXXX, care era condusă de Adjovschi A., născut la XXXXXXXX, care se deplasa regulamentar în întâmpinare, având în calitate de pasager pe Agachi C.

În rezultatul accidentului rutier, conform raportul de expertiză judiciară nr. 201924C0131 din 02.10.2019, a survenit decesul conducătorului motocicletei, Adjovschi A., a.n. XXXX, în urma unui șoc traumo-hemoragic, provocat de o hemoragie masivă intraabdominală acută din lezarea ficatului și splinei, hematom și hemoragie în spațiul retroperitoneal, hemoragii subarahnoidiene minore care au apărut în urma acțiunii unor obiecte dure contondente sau în urma căderii pe o suprafață dură, cu o accelerare adăugătoare a corpului, care prezintă pericol pentru viață și, în ansamblu, se califică ca vătămare gravă și are legătură cauzală directă cu decesul. La cadavrul lui Adjovschi A. în proba de sânge s-a depistat alcool etilic în cantitate de 0,92 g/l, ce reprezintă *starea de ebrietate ușoară*.

Potrivit concluziilor raportului de expertiză judiciară nr. 201912D0133 din 06.09.2019, în urma accidentului rutier, lui Agachi C., a.n. XXXX, i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de fractura osului parietal stâng, fractura mandibulei pe stânga, fractura coastei II stângi, fractura radiusului drept, plaga pe antebrațul stâng cu fractura oaselor antebrațului, fractura femurului stâng în treimea medie cu deplasarea fragmentelor, toate acestea au fost produse prin acțiunea obiectului dur contondent și se califică ca vătămări corporale grave.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că a cedat trecerea la toate mijloacele de transport. După ce s-a eliberat drumul pe distanța de

aproximativ 150, nefiind mijloace de transport, cu semnalizatorul aprins, a început să efectueze întoarcerea. Se deplasa foarte încet și, când a ajuns în partea opusă a drumului, s-a oprit motorul. A pus mâna pe cheie să pornească motorul și în acel moment a auzit o bubuitură foarte mare. Și-a amintit că, în momentul când a început să vireze la stânga, a văzut o motocicletă la o distanță de aproximativ 200 m. Nu-și dă seama cum de la o așa distanță a ajuns și s-a lovit în autobus.

Totodată, probele administrate dovedesc pe deplin vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) și b) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către o persoană care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale și a sănătății, precum și decesul unei persoane.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpat reprezintă o modalitate de apărare, îndreptată spre eschivarea de la răspunderea penală, urmând a fi respinse declarațiile prin care nu-și recunoaște vinovăția, nefiind însoțite de suport probatoriu, împrejurări în care solicitarea apărării de încetare a procesului penal, conform art. 332 alin. (2) și art. 391 alin. (2) Cod procedură penală, este neîntemeiată.

Urmează a fi respinsă și proba cu raportul de expertiză extrajudiciară nr. 1153, 1154 din 15.06.2020, efectuată la cererea inculpatului și avocatului Tcaci G., în baza copiilor prezentate de aceștia, fără a fi înștiințată instanța de judecată și părțile în proces, procurorul și părțile vătămate, deoarece contravine prevederilor art. 142, 144 Cod de procedură penală.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal, că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, că infracțiunile de comitere a accidentelor rutiere, în care are loc decesul persoanelor, în ultimul timp au dobândit o largă rezonanță socială, concluzionând că corectarea lui este posibilă prin dispunerea executării pedepsei cu închisoare în penitenciar.

3. Avocatul Gheorghe Tcaci a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința lui Praporșic A. să fie încetat, în temeiul art. 322 alin. (2) și 391 alin. (2) Cod de procedură penală.

Apelantul a invocat că, sentința se bazează pe declarațiile părții vătămate Agachi C., care nu coroborează cu restul probelor, cu realitatea, deoarece, în clipa în care motocicleta a parcurs 10 m. pe linie dreaptă, chiar dacă s-ar fi deplasat cu viteza indicată de ea, autobusul nu putea să ajungă de pe o parte a drumului pe alta și din poziție paralelă cu axa drumului - în poziție perpendiculară. Instanța de fond nu a ținut cont de faptul că Agachi C., conform propriilor declarații, era în stare de ebrietate, precum și de faptul că este o persoană interesată.

Și declarațiile martorului Cucu I. contravin logicii și se deosebesc esențial de cele făcute organului de urmărire penală. Astfel, în ședința de judecată, acesta a declarat că *s-a încadrat cu automobilul din urma motocicletei după ce a cotit de pe str. Petru Rareș pe str. Ștefan cel Mare și a mers din urma acesteia la o distanță de 400 m., fiind precedat de alt automobil care se deplasa înaintea lui la peste 7 m., iar la urmărirea penală a declarat că, în timp ce se deplasa cu automobilul pe str. Ștefan cel Mare cu o viteză de circa 50 km/h, în regiunea restaurantului „Dalma”*

(amplasat departe de str. P. Rareș) a fost depășit de o motocicletă care, în continuare, se deplasa înaintea lui la o distanță de circa 50 m., însă nu cunoaște cu ce viteză. Mai mult, afirmațiile martorului Cucu I. că a văzut cum s-a petrecut accidentul se combat prin declarațiile martorului Vasilica I., care nu a văzut momentul producerii accidentului, deși se deplasa înaintea acestuia.

Acordând valență determinantă declarațiilor analizate supra, instanța de fond a trecut cu vederea un șir de circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei, demonstrate prin:

raportul de expertiză medico-legală, potrivit cărui în sângele prelevat de la motociclist, s-a depistat alcool etilic în cantitate de 0,92 g/l, cantitate ce depășește de câteva ori concentrația maximă admisibilă de alcool de 0,3 g/l, stabilită la pct. 3 lit. a) din Regulamentul privind modul de testare alcoolică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, ce conform pct. 4 lit. b) din același regulament, corespunde stării de ebrietate alcoolică cu grad avansat;

procesul-verbal la fața locului cu schița și planșa fotografică prin care s-a constatat că accidentul s-a produs pe str. Ștefan cel Mare la peste 2 m. de la marginea imaginară a sectorului de drum care coincide cu strada A. David, ce demonstrează că manevra de întoarcere s-a efectuat în afara intersecției, pe când inculpatului i se incriminează încălcarea regulilor de întoarcere în intersecție; pe carosabil nu s-au depistat urme de frânare a motocicletei, ce denotă că motociclistul nu a reacționat la apariția obstacolului; motocicleta s-a tamponat lateral în regiunea roții din spate a autobusului, ce exclude apariția bruscă a autobusului în fața motocicletei; indicatorul vitezometrului motocicletei era blocat între indicii 115 - 120 km/h, ce explică una din cauzele producerii accidentului rutier și gravitatea consecințelor;

procesul-verbal de verificare a declarațiilor bănuितului cu efectuarea unor experimente, prin care s-a constatat că deplasarea autobusului, din momentul intersectării benzii opuse până în poziția în care s-a produs accidentul, durează 4-5 secunde ce, la fel, exclude apariția bruscă a autobusului în fața motocicletei. Prin aceleași acțiuni de urmărire penală s-a constatat că motorul autobusului poate fi pornit în circa 3 secunde. Acest timp s-a constatat în legătură cu faptul că la momentul impactului autobusul staționa din cauza opririi involuntare a motorului, însă ulterior, din lipsa probelor în acest sens, această circumstanță nu a mai fost invocată;

declarațiile martorului Gorincioi M. și schița anexată la aceste declarații, potrivit cărora, înainte de a începe manevra, autobusul era poziționat cu partea din spate în intersecție și cu partea din față pe partea dreaptă a str. Ștefan cel Mare și, din această poziție, timp de 5-10 minute, a cedat trecerea altor vehicule, ce demonstrează diligența inculpatului la efectuarea manevrei respective și combate declarațiile părții-vătămate Agachi C. că autobusul se deplasa în întâmpinare și a cotit brusc în fața motocicletei;

declarațiile martorului Vasilica I., care a declarat că, în timpul când se deplasa cu automobilul pe strada respectivă cu o viteză de circa 50 km/h, a fost depășit de motocicleta implicată în accident. În timpul în care el a parcurs o distanță de circa 100 m. din locul unde a fost depășit, motocicleta a parcurs aproximativ 300 m. până la locul accidentului. Până a ajunge la locul accidentului, alte vehicule nu l-au depășit. Autobusul se afla aproximativ perpendicular cu drumul pe partea carosabilă

din dreaptă direcției sale de deplasare. Vitezometrul motocicletei era blocat la indicele 120 km/h. Prin aceste declarații se demonstrează că viteza motocicletei corespundea indicațiilor la care era blocat vitezometrul, iar prin faptul că Vasilica I., deplasându-se nemijlocit din urma motocicletei, nu a văzut momentul impactului, se combat declarațiile martorului Cucu I., că acesta ar fi văzut cum s-a produs accidentul, or, după cum reiese din declarațiile ambilor martori, ultimul se deplasa din urma lui Vasilica I. și nu putea să vadă accidentul de după cotitură;

declarațiile martorului Gînu Ș. că, înainte de a începe manevra, la autobus era aprins semnalizatorul, ce combat declarațiile părții vătămate Agachi C. că conducătorul autobuzului nu a semnalat manevra de întoarcere;

declarațiile părții vătămate Agachi C. că motocicleta se deplasa cu viteza de 75-80 km/h, confirmând astfel încălcarea de către motociclist a regimului de viteză.

Or, în cazul aprecierii obiective a probelor, instanța de fond ar fi constatat nevinovăția inculpatului sau, cel puțin, vinovăția ambilor conducători de vehicule, ce ar fi echivalat cu o circumstanță atenuantă excepțională, care ar fi permis stabilirea unei pedepse mai blânde și admiterea proporțională a acțiunilor privind încasarea prejudiciilor. Totodată, deoarece probele demonstrează că inculpatul, pregătindu-se pentru efectuarea manevrei de întoarcere, s-a deplasat prealabil cu spatele în intersecție, fapta acestuia poate fi calificată ca contravenția prevăzută de art. 240 alin. (1) Cod contravențional.

Pe lângă aceasta, apărarea a prezentat în instanța de judecată raportul expertizei auto-tehnice extrajudiciare, efectuată la solicitarea inculpatului, deoarece organul de urmărire penală a respins cererea cu privire la numirea expertizei judiciare, iar instanța de judecată a amânat soluționarea chestiunii respective la finele cercetării judecătorești, creând astfel premise pentru distrugerea probelor.

Inculpatul a acționat conform prevederilor art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, din care rezultă dreptul inculpatului de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Conform documentului, dacă motociclistul s-ar fi deplasat în condițiile respective cu viteza regulamentară de 50 km/h, atunci ar fi avut posibilitatea tehnică de a evita tamponarea cu autobuzul. Totodată, s-a constatat că acul indicator al vitezometrului motocicletei s-a blocat între indicii 115-120 km/h din cauza unei particule de material asemănător cu masa plastică, care a nimerit între acul indicator și cadranul vitezometrului. Potrivit părții descriptive a raportului de expertiză, blocarea acului indicator la indicii menționați a fost posibilă doar în procesul funcționării vitezometrului.

Documentul respectiv a fost prezentat instanței în temeiul art. 66 alin. (2) pct. 15) Cod de procedură penală, care stipulează că inculpatul are dreptul să prezinte documente și alte mijloace de probă pentru a fi anexate la dosarul penal și pentru cercetare în ședința de judecată, or, acesta întrunește toate calitățile unui document și nu cade sub incidența interdicțiilor de admitere a datelor ca probe, enumerate la art. 94 alin. (1) Cod de procedură penală.

Însă, instanța de fond a respins această probă, pe motiv că expertiza extrajudiciară nu a fost numită conform procedurii judiciare, deși respectarea acestei proceduri nu a fost posibilă din cauza acuzării, care s-a opus efectuării expertizei

judiciare, chiar dacă în circumstanțele respective era obligată s-o numească din oficiu.

Instanța de fond și-a manifestat poziția părținitoare încă la etapa cercetării judecătorești, oprind audierea martorului apărării Calughina T., care urma să elucideze momente ce țineau de starea psiho-fiziologică a motociclistului. A fost amânată examinarea cererii inculpatului privind numirea expertizei auto-tehnice, apoi, s-a grăbit să constate că apărarea ar fi renunțat necondiționat la această cerere, iar când apărarea și-a precizat poziția și a insistat ca cererea să fie admisă, a refuzat să o reexamineze, fără a se pronunța cert în acest sens și fără a indica argumentele apărării în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Prin urmare, instanța de apel urmează să dispună numirea expertizei auto-tehnice judiciare în vederea confirmării datelor constatate în raportul de expertiză extrajudiciară sau audierea expertului judiciar pe întrebările respective; audierea martorului Calughina T.; cercetarea suplimentară a probelor ce țin de declarațiile părții vătămate Agachi C. și declarațiile martorului acuzării Cucu I., în vederea coroborării cu restul probelor.

3.1. A declarat apel și inculpatul, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal să fie încetat, în temeiul art. 322 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală.

Apelantul a indicat că la etapa urmăririi penale și în ședința judiciară, a solicitat cercetarea circumstanțelor ce țin de comportamentul motociclistului Adjovschi A. Or, conform probelor, acesta a condus motocicleta în stare de ebrietate alcoolică și cu viteză excesivă, iar la fața locului nu s-au depistat careva urme de frânare care să demonstreze că acesta a reacționat cumva la apariția obstacolului.

Însă, instanța de fond a preluat poziția tendențioasă a acuzării și a constatat în sentință că motociclistul se deplasa regulamentar.

Pentru a pronunța sentința, axându-se exclusiv pe probele acuzării, prima instanță a constatat că inculpatul nu a manifestat prudență sporită la trafic, deși se afla în raza acțiunii indicatorului rutier 1.31.2 „Punct negru” și a încălcat cerințele pct. 40 alin. (1) lit. a) și b) al RCR, care stipulează că înaintea virării la stânga sau întoarcerii, conducătorul de vehicul trebuie să se apropie din timp de axa drumului în cazul circulației dublu sens, sau de marginea stângă a carosabilului cu circulația în sens unic, să cedeze trecerea vehiculelor care vin din sens opus și urmează să se deplaseze înainte sau la dreapta, precum și pietonilor; pct. 45 subpct. (1) lit. b) și alin. (2), care prevede că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului; pct. 10 alin. (1) lit. b), că persoana care conduce un vehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului Regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum.

Din încălcările incriminate, prin prisma circumstanțelor cazului, rezultă că accidentul putea avea loc din vina inculpatului doar în cazul în care ar fi încălcat cerințele pct. 40 subpct. 1) lit. b) RCR, potrivit cărora conducătorul auto este obligat să cedeze trecerea vehiculelor care vin din sens opus și urmează să se deplaseze

înainte sau la dreapta, precum și pietonilor. Respectiv, urma să fie stabilit dacă el a încălcat aceste cerințe, or, în lipsa acestei încălcări, niciuna din celelalte încălcări nu putea cauza accidentul de sine stătător, iar unele încălcări nici nu corespund circumstanțelor cazului.

Deși materialele cercetărilor la fața locului și alte probe demonstrează că manevra de întoarcere a avut loc în afara intersecției, acuzarea a ignorat acest fapt pentru a-i imputa încălcarea pct. 40 subpct. 1) lit. a) al RCR, potrivit căruia, înaintea virării la stânga sau întoarcerii, conducătorul de vehicul trebuie să se apropie din timp de axa drumului, în cazul circulației dublu sens sau de marginea stângă a carosabilului cu circulația în sens unic. Deoarece lățimea carosabilului era insuficientă, a acționat conform pct. 40 subpct. 1) lit. b) al RCR, că în cazul în care manevra de întoarcere se efectuează în afara intersecției, iar lățimea carosabilului este insuficientă, aceasta poate fi efectuată de la marginea dreaptă a carosabilului sau chiar de pe acostament, în acest caz conducătorul trebuie să cedeze trecerea vehiculelor care se deplasează în același sens, precum și celor care vin din sens opus.

Astfel, urma să se constate dacă el a cedat trecerea vehiculelor care se deplasau în același sens, precum și celor care veneau din sens opus. Însă, RCR nu stabilește o rază concretă în care ar trebui să se afle vehiculul pentru a i se ceda trecerea. Acest fapt însă nu presupune că conducătorul auto trebuie să cedeze trecerea oricărui vehicul care vine dintr-un sens sau altul, or, acesta ar putea apărea în vizor și la kilometri distanță. Deci, aprecierea acestei raze revine conducătorului auto care efectuează manevra respectivă, reieșind din condițiile rutiere în acel loc și la acel moment, contând totodată, în temeiul pct. 4 din RCR, pe faptul că și ceilalți participanți la trafic vor respecta regulile de circulație, inclusiv cerințele pct. 45 din RCR, potrivit cărora sunt obligați în aceeași măsură de a conduce vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) situația rutieră. În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului.

Deci, urma să se stabilească dacă inculpatul a apreciat corect raza pentru cedarea trecerii, iar la soluționarea acestei chestiuni urmau a fi luate în calcul timpul expirat de la momentul când motociclistul trebuia să observe obstacolul până la momentul producerii accidentului și limita de viteză de 50 km/h, stabilită pentru deplasarea în localități, pentru a se stabili dacă motociclistul a avut posibilitatea tehnică de a evita impactul în cazul în care ar fi reacționat conform pct. 45 RCR.

Pentru soluționarea unei asemenea chestiuni a fost necesară efectuarea unei expertize auto-tehnice. Însă, organul de urmărire penală, ignorând obligațiile sale procesuale de a cerceta obiectiv toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, inclusiv cele care îl dezvinovătesc pe acuzat, din motive neînțelese, a respins arbitrar cererea privind numirea expertizei. Iar instanța de fond a dispus soluționarea chestiunii respective tocmai după cercetarea tuturor probelor, creând astfel premise de a pierde probele, ca urmare a păstrării neglijente a corpurilor delictive.

Din acest motiv, pentru a nu rata posibilitatea constatării unor circumstanțe importante în favoarea sa, a fost nevoit să recurgă la efectuarea unei expertize

extrajudiciare din cont propriu. Potrivit raportului de expertiză extrajudiciară, dacă s-ar fi deplasat regulamentar, motociclistul ar fi avut posibilitatea de a evita tamponarea. La fel, a fost constatat că indicatorul vitezometrului motocicletei s-a blocat la viteza 115-120 km/h din cauza deteriorărilor tehnice, adică în urma tamponării.

Instanța de fond nu a admis acest raport în calitate de probă și, procedând părțitor, a constatat că apărarea ar fi renunțat necondiționat la cererea privind numirea expertizei judiciare, fără a solicita părerea lui, iar când apărarea și-a precizat poziția și a insistat ca cererea să fie admisă, a refuzat să o reexamineze.

La fel, instanța de fond și-a mai manifestat poziția părțitoare și prin faptul că, din motive neîntemeiate, a oprit audierea martorului apărării Calughina T., care urma să elucideze momentele ce țineau de starea psiho-fiziologică a motociclistului.

Or, a efectuat manevra de întoarcere conform regulilor de circulație și accidentul nu a avut loc din vina lui, iar unica încălcare pe care a admis-o, a constatat în faptul că, pentru a poziționa autobusul într-o poziție care să-i permită efectuarea manevrei de întoarcere în condițiile respective, s-a deplasat prealabil câțiva metri cu spatele în intersecție, dar această încălcare a avut loc până la începerea manevrei și nu are nicio legătură cu cauzele accidentului rutier.

3.2. Avocatul Vasile Pruteanu a declarat apel suplimentar, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința inculpatului să fie încetat, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală sau încetarea procesului penal pe motivul lipsei faptului infracțiunii.

Apelantul a invocat că urmărirea penală pe caz a fost pornită la 26.07.2019 *in personam* și nu pe careva fapte sau circumstanțe (*in rem*).

Prin ordonanța din 05.09.2019, Praporșic A. a fost recunoscut în calitate de bănuit pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, iar la 05.11.2019, acestuia i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal.

Potrivit art. 63 Cod de procedura penală, (1) Bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit. (1¹) Ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emitere a ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuitul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. (2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit: 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni. (3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire.

În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuیت mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuitul despre aceasta.

Conform art. 251 Cod de procedura penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluї act. Încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea prevăzută în alin. (2) nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei. Încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii - când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

Totodată, Decizia Curții Constituționale nr. din 25 din 29.03.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 20g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) și alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală (recunoașterea calității de bănuیت a persoanei) statuează la p. 25. Astfel, este de menționat că noțiunea de „acuzatie în materie penală” trebuie înțeleasă în sensul art. 6§1 din Convenție și poate fi definită drept „notificarea oficială, venită din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau lipsa unor „repercusiuni importante pentru situația (persoanei)” (*Ibrahim și alții v. Regatul Unit, [MC], hotărârea din 13 septembrie 2016, § 249; Simeonovi v. Bulgaria, [MC], hotărârea din 12 mai 2017, § 110*);

p. 28. Cu referire la criticile de neconstituționalitate invocate în sesizare, potrivit cărora modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuیت stabilite de art. 63 alin. (1) din Cod sunt reglementate în mod limitativ, Curtea reține că problema abordată de autorul excepției își găsește soluția în cuprinsul alin. (1¹) din același articol, care prevede că ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuیت și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile [...] din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta.

p. 29. Astfel, Curtea observă că soluția legislativă prevăzută de alin. (1¹) din art. 63 din cod reprezintă o excepție de la alin. (1) din același articol și corespunde celui de-al doilea element al noțiunii de „acuzatie în materie penală” în sensul Convenției, care se manifestă prin existența unor repercusiuni importante asupra situației (persoanei)”. Excepția menționată constă în faptul că, în cazul în care față de o persoană există anumite bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, organele de urmărire

penală au obligația de a recunoaște această persoană în calitate de bănuț în decurs de 5 zile din momentul de începere a primei acțiunii procedurale.

Potrivit p. 27 din Decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 123g/2016 din 07.02.2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin. (7) din Codul de procedură penală al RM (începerea urmării penale), Curtea Constituțională notează că, pornind de la natura scopurilor acțiunilor la etapa premergătoare urmării penale, acestea se rezumă la constatarea faptei infracționale (*in rem*), însă nu și la formularea unei învinuiri în privința persoanei (*in personam*). Această regulă se aplică și la etapa pornirii urmării penale. Așadar, în ordonanța de începere a urmării penale se menționează doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (*in rem*), or, în cazul existenței unei bănuțeli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană, organul de urmărire penală trebuie să-i acorde toate garanțiile caracteristice unei acuzații în materie penală.

Reieșind din prevederile legale, deciziile Curții Constituționale și circumstanțele stabilite, calitatea de bănuț i-a fost atribuită lui Praporșcic A. din momentul pornirii urmării penale, adică la 26.07.2019 și a expirat de drept la 25.10.2019.

Deci, prin ordonanța din 05.11.2019, Praporșcic A. a fost pus sub învinuire în afara termenului de trei luni, prevăzut la art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece calitatea de bănuț a acestuia urma a fi calculată din 26.07.2019 și a expirat la 26.10.2019, dată la care urma în mod obligatoriu și necondiționat a fi scos de sub urmărire penală sau a fi pus sub învinuire, respectând astfel exigențele art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală.

Deși s-a acționat contrar normelor de procedură penală și nu s-a adoptat o ordonanță de scoatere a lui Praporșcic A. de sub urmărirea penală la 25.10.2019, această omisiune nu-l privează pe Praporșcic A. de dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, existând circumstanțe care exclud tragerea acestuia la răspundere penală pentru perioada de după 25.10.2019. Astfel, actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală în perioada de după 25.10.2019 sunt lovite de nulitate, în temeiul art. 251 Cod de procedură penală, fiind contrare principiului de drept aplicat în jurisprudența națională și europeană - dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori, având în vedere argumentele prezentate.

Prin urmare, ordonanța de punere sub învinuire din 05.11.2019 este ilegală, de vreme ce prin ordonanța din 26.07.2019 urmărirea penală este pornită în privința lui Praporșcic A., fiind stabilită existența bănuțelii rezonabile că faptele ce constituie obiectul cercetărilor în cauza penală au fost comise de către acesta.

Ținând seama de principiul contradictorialității (art. 24 Cod de procedură penală) și al egalității părților în drepturi în procesul penal, raportat la art. 63 Cod de procedură penală, termenul de 3 luni este un termen de care trebuie să țină cont procurorul, căruia îi aparține dreptul și obligația de punere sub învinuire în acest termen a persoanei bănuțite de săvârșirea vreunei infracțiuni. Dacă, în acest termen, nu se întreprinde acțiunea procesuală respectivă, după expirarea lui, apare un drept al bănuțului - dreptul de a solicita scoaterea sa de sub urmărire penală, având temeiul de a considera că statul, în persoana procurorului, nu l-a găsit implicat în săvârșirea infracțiunii. Acest drept al bănuțului reiese și din formularea art. 230 Cod

de procedură penală, dacă un drept procesual nu s-a exercitat într-un anumit termen, atunci el se consideră pierdut (dreptul procurorului de a pune persoana sub învinuire). Raportând la această stare de drept prevederile art. 230 Cod de procedură penală - nerespectarea termenului impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat - se rezumă că ordonanța din 05.11.2019 de punere sub învinuire a lui Praporșcic A. este nulă.

În acest sens, pornirea urmăririi penale *in personam*, în speță, și neinformarea acestei persoane despre dreptul la apărare, în timp ce legislația națională prescrie în mod imperativ informarea bănuțitului despre acuzațiile aduse și drepturile procesuale în sensul art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală, nu se conciliază cu principiile de drept ale unui proces echitabil.

Or, fiind admisă o ingerință în dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din CEDO, toate actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală în perioada de după 25.10.2019 sunt lovite de nulitate, inclusiv ordonanța de punere sub învinuire din 05.11.2019.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2021, apelurile au fost admise, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Praporșcic Anatolie, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal și condamnat la 5 ani închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, în temeiul art. 90 alin. (1), (6) Cod penal, i-a fost suspendată condiționat executarea pedepsei închisorii, pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a reținut că ***prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, just ajungând la concluzia că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată***, aceste împrejurări fiind constatate din probele administrate, corect apreciate, conform art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Nerecunoașterea vinovăției în comiterea infracțiunii încriminate de către inculpat nu echivalează cu achitarea lui, deoarece circumstanțele stabilite și probele analizate dovedesc cu certitudine comiterea de către el a faptelor încriminate.

Totodată, argumentele apelantului că concluzia din sentința adoptată este eronată și contradictorie, contrară probelor administrate, sunt neîntemeiate, or, prima instanță corect a ținut cont de aceste probe și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului, motiv din care argumentele apărării urmează a fi respinse ca neîntemeiate.

În același timp, prima instanță, la stabilirea pedepsei inculpatului, a ținut cont de circumstanțe reale și personale, cum ar fi, caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii, săvârșirea unei infracțiuni grave din imprudență și că acesta nu are antecedente penale. Cu toate că a fost stabilită corect lipsa circumstanțelor agravante, instanța de fond eronat a acceptat poziția acuzării prin care se susține lipsa circumstanțelor atenuante, ce a dus la aplicarea unei pedepse disproporționat de aspre.

Deși instanța de fond, la stabilirea pedepsei, nu a reținut nici o circumstanță atenuantă, se atestă, conform art. 76 alin. (1) lit. g), k) Cod penal, prezența

circumstanțelor atenuante: ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea; afectarea gravă, prin infracțiunea săvârșită, a făptuitorului acesteia sau greutatea poverii pedepsei, aplicată pentru el, din cauza vârstei înaintate a acestuia, stării sănătății lui sau altor circumstanțe.

Astfel, conform raportului de expertiză judiciară nr. 201324C0131 din 02.10.2019, la motociclistul Adjovschi A., în proba de sânge, s-a depistat alcool etilic în cantitate de 0,92 g/l, cantitate ce depășește de câteva ori concentrația maximă admisibilă de alcool de 0,3 g/l, stabilită la pct. 3 lit. a) din Regulamentul privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, ce conform pct. 4 lit. b) din regulament și art. 134¹² alin. 3) Cod penal, corespunde *stării de ebrietate alcoolică cu grad avansat*.

Conform procesului-verbal de cercetare la fața locului cu schița și planșa fotografică, precum și raportului de expertiză extrajudiciară, s-a constatat că indicatorul vitezometrului motocicletei s-a blocat la viteza 115-120 km/h, din cauza deteriorărilor tehnice, ce denotă că motocicleta se deplasa cu o viteză de două ori mai mare decât limita de 50 km/h, stabilită pentru deplasarea în localități la pct. 47 subpct. 1) lit. a) din Regulamentul circulației rutiere.

Or, instanța de fond nu a dat apreciere *probelor care demonstrează fără echivoc existența unui concurs real de acțiuni ilegale comise de partea vătămată - motociclistul Adjovschi A., care a condus mijlocul de transport în stare de ebrietate alcoolică, cu grad avansat și cu viteză ce depășea de două ori limita stabilită pentru deplasarea în localități, acțiuni care au și provocat infracțiunea, însă nu sunt în legătură de cauzalitate cu producerea accidentului rutier*, după cum susține apărarea.

Astfel, în raport cu motivele apărării privind nevinovăția inculpatului, se atestă că acesta a încălcat prevederile Regulamentul circulației rutiere, a efectuat manevra de întoarcere incorect, neluând în calcul raza de cedare a trecerii vehiculelor care se deplasau în același sens, precum și a celor care veneau din sens opus.

Totodată, la stabilirea pedepsei instanța nu a luat în considerație vârsta inculpatului or, acesta a comis infracțiunea la data de 26.07.2019, la momentul accidentului având vârsta de 57 ani, la moment - 59 ani.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Vitalie Călugăreanu, declară recurs ordinar, în care solicită casarea deciziei menționate și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul invocă că instanța de apel just a apreciat circumstanțele cauzei, dar pedeapsa stabilită inculpatului nu a fost apreciată în coroborare cu fapta comisă și consecințele acesteia, fiind omis caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii comise, faptul că inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate și nu a reparat prejudiciul cauzat părților vătămate, precum și rezonanța sporită a infracțiunii comisă împotriva vieții unei persoanei, cu soldarea decesului părții vătămate Adjovschi A., iar părții vătămate Agachi C. fiindu-i cauzate leziuni corporale grave sub formă de fractura osului parietal stâng, fractura mandibulei pe stânga, fractura coastei II stângi, fractura radiusului drept, plagă pe antebrațul stâng cu fractura oaselor antebrațului, fractura femurului stâng în treime medie cu deplasarea fragmentelor.

Circumstanțele și consecințele comiterii infracțiunii denotă că cel mai eficient mijloc de corectare a inculpatului este pedeapsa cu închisoare, această concluzie derivând și din gravitatea faptei comise, pericolul social și consecințele survenite în urma comiterii accidentului rutier (decesul), ca rezultat fiind demonstrată indiferența totală a inculpatului la conducerea automobilului într-o localitate, indiferență însoțită de o încredere exagerată de sine, urmată de încălcarea regulilor de circulație rutieră, accident ce s-a soldat cu decesul victimei.

Or, decizia contravine art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece nu cuprinde motivele de aplicare a pedepsei mai ușoare și motivele de aplicare a pedepsei cu suspendare condiționată a executării ei.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală - *instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

5.1. Declară recurs ordinar și avocatul Vasile Pruteanu, în care solicită casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care procesul penal în privința lui Praporșcic A. să fie încetat pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală sau încetarea procesului penal pe motivul lipsei faptului infracțiunii, cu respingerea acțiunii civile.

Recurentul indică faptul că probele pe care și-a întemeiat sentința instanța de fond, poartă un caracter contradictoriu, însă acest fapt a fost ignorat.

Instanța de apel nu a pătruns în totalitate în esența problemei de fapt și de drept, nu a verificat coroborarea acuzațiilor înaintate cu circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, limitându-se la o transcriere formală a conținutului acuzațiilor din sentința instanței de fond, fără a le da o apreciere obiectivă, fără a examina cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, cu respectarea prevederilor art. 414, 417 alin. (1) pct. 7) și 8) Cod de procedură penală, fără a face o analiză suficientă a probelor prezentate cu expunerea argumentărilor sale, ce a avut drept urmare motivarea greșită a soluției de recunoaștere a vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

Instanțele de fond și de apel nu au analizat circumstanțele cazului în raport cu prevederile Regulamentului circulației rutiere și, în circumstanțele în care instanța de apel era îndreptățită să emită o sentință de achitare, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, nu a făcut acest lucru pentru a nu supăra acuzarea.

Totodată, urmărirea penală pe caz a fost pornită la 26.07.2019, *in personam* și nu pe careva fapte sau circumstanțe (*in rem*).

Prin ordonanța din 05.09.2019, Praporșcic A. a fost recunoscut în calitate de bănuț pe art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, iar la 05.11.2019, acestuia i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal.

Potrivit art. 63 Cod de procedura penală (1) Bănuțul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț. (1¹) Ordonanța de

recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emitere a ordonanței, dar nu mai târziu de ziua în care bănuțitul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta. (2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuțit: 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate - mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi - mai mult de 6 luni. (3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin. (2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuțit mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțitul despre aceasta.

Conform art. 251 Cod de procedura penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea acelu act. Încălcarea prevederilor legale referitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sunt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea prevăzută în alin. (2) nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei. Încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii - când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea ia cunoștința de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

Totodată, Decizia Curții Constituționale nr. din 25 din 29.03.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 20g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) și alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală (recunoașterea calității de bănuțit a persoanei) statuează la p. 25. Astfel, este de menționat că noțiunea de „acuzatie în materie penală” trebuie înțeleasă în sensul art. 6§1 din Convenție și poate fi definită drept „notificarea oficială, venită din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau lipsa unor „repercusiuni importante pentru situația (persoanei)” (*Ibrahim și alții v. Regatul Unit, [MC], hotărârea din 13 septembrie 2016, § 249; Simeonovi v. Bulgaria, [MC], hotărârea din 12 mai 2017, § 110*);

p. 28. Cu referire la criticile de neconstituționalitate invocate în sesizare, potrivit cărora modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit stabilite de articolul 63 alin. (1) din Cod sunt reglementate în mod limitativ, Curtea reține că problema abordată de autorul excepției își găsește soluția în cuprinsul alin. (1¹) din același articol, care prevede că ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de

bănuir și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile [...] din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta.

p. 29. Astfel, Curtea observă că soluția legislativă prevăzută de alin. (1¹) din art. 63 din cod reprezintă o excepție de la alin. (1) din același articol și corespunde celui de-a doilea element al noțiunii de „acuzatie în materie penală” în sensul Convenției, care se manifestă prin existența unor repercusiuni importante asupra situației (persoanei)”. Excepția menționată constă în faptul că, în cazul în care față de o persoană există anumite bănuiri rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, organele de urmărire penală au obligația de a recunoaște această persoană în calitate de bănuir în decurs de 5 zile din momentul de începere a primei acțiuni procedurale.

Potrivit p. 27 din Decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 123g/2016 din 07.02.2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin. (7) din Codul de procedură penală al RM (începerea urmăririi penale), Curtea Constituțională notează că, pornind de la natura scopurilor acțiunilor la etapa premergătoare urmăririi penale, acestea se rezumă la constatarea faptei infracționale (*in rem*), însă nu și la formularea unei învinuiri în privința persoanei (*in personam*). Această regulă se aplică și la etapa pornirii urmăririi penale. Așadar, în ordonanța de începere a urmăririi penale se menționează doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (*in rem*), or, în cazul existenței unei bănuiri rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană, organul de urmărire penală trebuie să-i acorde toate garanțiile caracteristice unei acuzații în materie penală.

Reieșind din prevederile legale, deciziile Curții Constituționale și circumstanțele stabilite, calitatea de bănuir i-a fost atribuită lui Praporșic A. din momentul pornirii urmăririi penale, adică la 26.07.2019 și a expirat de drept la 25.10.2019.

Deci, prin ordonanța din 05.11.2019, Praporșic A. a fost pus sub învinuire în afara termenului de trei luni, prevăzut la art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece calitatea de bănuir a acestuia urma a fi calculată din 26.07.2019 și a expirat la 26.10.2019, dată la care urma în mod obligatoriu și necondiționat a fi scos de sub urmărire penală sau de a fi pus sub învinuire, respectând astfel exigențele art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală.

Deși s-a acționat contrar normelor de procedură penală și nu s-a adoptat o ordonanță de scoatere a lui Praporșic A. de sub urmărirea penală la 25.10.2019, această omisiune nu-l privează pe Praporșic A. de dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, existând circumstanțe care exclud tragerea acestuia la răspundere penală pentru perioada de după 25.10.2019. Astfel, actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală în perioada de după 25.10.2019 sunt lovite de nulitate, în temeiul art. 251 Cod de procedură penală fiind contrare principiului de drept aplicat în jurisprudența națională și europeană, dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori, având în vedere argumentele prezentate.

Prin urmare, ordonanța de punere sub învinuire din 05.11.2019 este ilegală, de vreme ce prin ordonanța din 26.07.2019, urmărirea penală este pornită în privința

lui Praporșcic A., fiind stabilită existența bănuielii rezonabile că faptele ce constituie obiectul cercetărilor în cauza penală au fost comise de către acesta.

Mai mult, afirmațiile privind nulitatea actelor de urmărire penală, emise după 25.10.2019, au fost invocate de apărare în apel, însă instanța de apel nu s-a expus asupra cerințelor înaintate.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 10), 12) Cod de procedură penală - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, nu au fost întrunite elementele infracțiunii, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

5.2. Avocatul Gheorghe Tcaci, la fel, declară recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința lui Praporșcic A. să fie încetat, în temeiul art. 322 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală.

Recurentul menționează că în cazul aprecierii obiective a probelor, instanța de fond ar fi constatat nevinovăția inculpatului ori, cel puțin, vinovăția ambilor conducători de vehicule, ce ar fi echivalat cu o circumstanță atenuantă excepțională, care ar fi permis stabilirea unei pedepse mai blânde și admiterea proporțională a acțiunilor privind încasarea prejudiciilor.

Pe lângă aceasta, apărarea a prezentat, cu titlu de document, raportul expertizei auto-tehnice extrajudiciare, efectuate la solicitarea inculpatului, deoarece organul de urmărire penală a respins cererea privind numirea expertizei judiciare, iar instanța de judecată a amânat soluționarea chestiunii respective la finele cercetărilor judecătorești, creând astfel premise pentru distrugerea probelor.

Or, inculpatul a acționat în acord cu prevederile art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, din care rezultă dreptul inculpatului de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Conform raportului, dacă motociclistul s-ar fi deplasat în condițiile respective cu viteza regulamentară de 50 km/h, atunci el ar fi avut posibilitatea tehnică de a evita tamponarea cu autobusul, totodată, a fost stabilit că acul indicator al vitezometrului motocicletei s-a blocat între indicii 115-120 km/h, din cauza unei particule de material asemănător cu masa plastică care a nimerit între acul indicator și cadranul vitezometrului. Potrivit raportului de expertiză, blocarea acului indicator la indicii menționați a fost posibilă doar în procesul funcționării vitezometrului.

Însă, instanța de fond a respins această probă, pe motiv că expertiza extrajudiciară nu a fost numită conform procedurii judiciare, deși respectarea acestei proceduri nu a fost posibilă din cauza acuzării, care s-a opus efectuării expertizei judiciare, chiar dacă în circumstanțele respective era obligată s-o numească din oficiu.

De fapt, instanța de fond și-a manifestat poziția părtinitoare încă la etapa cercetărilor judecătorești, oprind din motive neîntemeiate audierea martorului apărării Calughina T., care urma să elucideze momente ce țineau de starea psihofiziologică a motociclistului, precum și a amânat examinarea cererii inculpatului de numire a expertizei auto-tehnice, apoi, fără a asculta părerea inculpatului, a constatat că apărarea ar fi renunțat necondiționat la această cerere, iar când apărarea și-a

precizat poziția și a insistat asupra admiterii cererii, a refuzat să o reexamineze, fără a se pronunța cert în acest sens și fără a indica argumentele apărării în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Totodată, instanța de apel, argumentând admiterea apelurilor, a reținut:

“...Astfel, deși instanța de fond la stabilirea pedepsei nu a reținut nici o circumstanță atenuantă, Colegiul penal atestă că, conform art. 76 alin. (1) lit. g), k) Cod de procedură penală, sunt prezente următoarele circumstanțe atenuante: ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea și afectarea gravă, prin infracțiunea săvârșită, a făptuitorului acesteia sau greutatea poverii pedepsei, aplicată pentru el, din cauza vârstei înaintate a acestuia, stării sănătății lui sau altor circumstanțe.

...conform raportului de expertiză judiciară nr. 201324C0131 din 02.10.2019, s-a stabilit că la motociclistul Adjovschi A. în proba de sânge s-a depistat alcool etilic în cantitate de 0,92 g/l, cantitate ce depășește de câteva ori concentrația maximă admisibilă de alcool de 0,3 g/l, stabilită la pct 3 lit. a) din Regulamentul privind modul de testare alcoolică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei ce, conform pct. 4 lit. b) din același regulament și art. 134¹² alin. 3) Cod penal, corespunde stării de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

Conform procesului-verbal de cercetare la fața locului cu schița și planșa fotografică, precum și raportului de expertiză extrajudiciară, s-a constatat că indicatorul vitezometrului motocicletei s-a blocat la viteza 115-120 km/h din cauza deteriorărilor tehnice, ce denotă că motocicleta se deplasa cu o viteză de două ori mai mare decât limita de 50 km/h, stabilită pentru deplasarea în localități la pct. 47 subpct. 1) lit. a) din RCR.

Așadar, instanța nu a dat apreciere acestor probe care demonstrează fără echivoc existența unui concurs real de acțiuni ilegale comise de partea vătămată motociclistul Adjovschi A., care a condus mijlocul de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat și cu viteză ce depășea de două ori limita stabilită pentru deplasarea în localități, acțiuni care au și provocat infracțiunea, însă nu sunt în legătură de cauzalitate cu producerea accidentului rutier, după cum susține apărarea.”

Or, instanța de apel a reținut un șir de circumstanțe importante pentru soluționarea obiectivă a cazului, printre care: conducerea motocicletei de către Adjovschi A. în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat; conducerea motocicletei de către Adjovschi A. cu o viteză excesivă ce depășea de două ori limita de 50 km/h, stabilită pentru deplasarea în localități, pe care le-a apreciat ca acțiuni care au provocat infracțiunea, dar în același timp, s-a contrazis și a conchis că aceste acțiuni nu sunt în legătură de cauzalitate cu producerea accidentului rutier. Deci, aceste împrejurări au servit doar la motivarea circumstanțelor atenuante, nu și la aprecierea obiectivă a vinovăției inculpatului.

Totodată, deși a examinat ca probă raportul de expertiză extrajudiciară, instanța de apel a omis concluzia expertului prin care se atestă că, dacă motociclistul s-ar fi deplasat în condițiile respective cu viteza regulamentară de 50 km/h, atunci el ar fi avut posibilitatea tehnică de a evita tamponarea cu autobusul.

Astfel, probele care stau la baza deciziei demonstrează o altă stare de fapt, și anume că, în cazul în care motociclistul s-ar fi deplasat regulamentar, accidentul nu

ar fi avut loc. Cu toate acestea, instanța de apel a conchis că instanța de fond corect a constatat vinovăția inculpatului.

Reieșind din aceleași raționamente, rezultă că, odată ce accidentul a fost provocat de încălcările regulilor de securitate rutieră comise de către motociclist, în acțiunile inculpatului nu se întrunesc elementele infracțiunii incriminate.

În același timp, în dosar se conțin probe care demonstrează că inculpatul, pentru a poziționa autobusul oblic față de axa drumului înainte de a începe manevra de întoarcere, s-a deplasat prealabil câțiva metri cu spatele în intersecție, încălcând astfel cerințele pct. 41 alin. (2) Regulamentului circulației rutiere, care interzic mersul cu spatele în intersecții. Respectiv, fapta acestuia constituie o contravenție prevăzută de art. 240 alin. (1) Cod contravențional.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală - motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

5.3. Declară recurs ordinar și inculpatul, în care solicită casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal să fie încetat, în temeiul art. 322 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală.

Recurentul indică că instanța de apel a reținut un șir de circumstanțe importante pentru soluționarea obiectivă a cazului, pe care le-a apreciat ca acțiuni care au provocat infracțiunea, dar, în același timp, s-a contrazis și a conchis că aceste acțiuni nu sunt în legătură de cauzalitate cu producerea accidentului rutier.

Instanțele au omis să aprecieze probele acușării prin prisma unor circumstanțe notorii. Ca urmare, deși a reținut că motociclistul era în stare de ebrietate alcoolică avansată și se deplasa cu o viteză de 115-120 km/h, instanța de apel nu a apreciat în raport cu aceste circumstanțe declarațiile părții vătămate Agachi C., că autobusul ar fi cotit brusc în fața motocicletei, la o distanță de circa 10 m. Or, la viteza de 115-120 km/h, o distanță de 10 m. se parcurge într-o clipă, pe când deplasarea autobusului din poziția inițială până în locul producerii accidentului nu putea să dureze atât de puțin. Mai mult, motocicleta s-a tamponat aproape de roata din spate a autobusului, când acesta era deja poziționat pe banda opusă perpendicular față de axa drumului.

Deci, aceste circumstanțe, în cumul cu faptul că partea vătămată Agachi C. a perceput evenimentele date în stare de ebrietate, trebuiau să impună o apreciere critică a declarațiilor respective.

Este sigur că a efectuat manevra de întoarcere în strictă conformitate cu Regulamentul circulației rutiere, or, a cedat trecerea tuturor vehiculelor din raza rezonabilă pentru deplasarea cu viteza regulamentară de 50 km/h, ba chiar cu rezervă. Nu puteam ști că motociclistul era în stare de ebrietate, se deplasa cu o viteză atât de mare și nu va reacționa, în genere, la situația rutieră. De fapt, nici nu era obligat să se asigure de careva eventuale încălcări din partea acestuia, deoarece el avea dreptul legal de a conta că toți participanții la trafic respectă regulile de circulație, cu atât mai mult, pe un sector de drum care se afla sub incidența semnului rutier 1.31.2 „Punct negru”.

Totodată, pentru a poziționa autobusul oblic față de axa drumului, înainte de a începe manevra de întoarcere, s-a deplasat prealabil câțiva metri cu spatele în

intersecție, încălcând astfel cerințele pct. 41 alin. (2) Regulamentului circulației rutiere, care interzic mersul cu spatele în intersecții, ce constituie contravenția prevăzută de art. 240 alin. (1) Cod contravențional.

Mai mult, deși nu a găsit temei pentru a-l justifica și a apreciat circumstanțele care îl dezvinovătesc doar ca circumstanțe atenuante, instanța de apel trebuia să revadă, prin prisma acestor circumstanțe, nu doar pedeapsa penală, ci și cuantumul prejudiciului moral.

Odată ce a fost stabilit că motociclistul se deplasa cu o viteză de 115-120 km/h, urma a se lua în calcul că această viteză a amplificat indiscutabil gravitatea consecințelor accidentului rutier. Comparând circumstanțele accidentului rutier cu situația în care motociclistul s-ar fi deplasat regulamentar, se atestă că, conform Regulamentului circulației rutiere, acesta era obligat să se deplaseze cu o viteză nu mai mare de 50 km/h, iar la apariția obstacolului trebuia să reacționeze prin frânare. Astfel, chiar dacă nu ar fi avut suficient spațiu pentru oprire, la momentul tamponării viteza motocicletei ar fi fost cu mult mai mică de 50 km/h, iar la o asemenea viteză sunt puțin probabile vătămări corporale atât de grave. Respectiv, aceste momente urmau a fi reținute la determinarea cuantumului prejudiciului moral încasat.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală - nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 414 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Potrivit art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și, în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art.435 CPP, întrucât o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, întemeiat rejudecând cauza potrivit regulilor generale, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) indicând în descriptiv inițial că: „...**prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, just ajungând la concluzia că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată...**”, ulterior s-a contrazis, deoarece a constatat alte circumstanțe în fapt și în drept, invocând, sumar, neclar și divergent, că: „...**probele demonstrează fără echivoc existența unui concurs real de acțiuni ilegale comise de partea vătămată - motociclistul Adjovschi A., care a condus mijlocul de transport în stare de ebrietate alcoolică, cu grad avansat și cu viteză ce depășea de două ori limita stabilită pentru deplasarea în localități, acțiuni care au și provocat infracțiunea, însă nu sunt în legătură de cauzalitate cu producerea accidentului rutier...**”;

b) nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelurile de pe rol și repetate în recursurile ordinare ale apărării, inclusiv asupra celor reproduse la pct. 3., 3.1., 3.2., 5.1., 5.2., 5.3., cât și în felul și esența probatorie în care acestea au fost enunțate.

În special, în decizia contestată lipsește cu desăvârșire argumentarea instanței de apel privind aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 22, 63, 332 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală, invocată de apărare atât în apelurile, cât și în recursurile ordinare declarate (*pct. 3. - 4., 5.1. - 5.3. din decizie*);

c) nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele apărării, în special privind aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 22, 63, 332 alin. (2), 391 alin. (2) Cod de procedură penală.

Mai mult, concluzia sumară că: „...**argumentele apelantului că concluzia din sentința adoptată este eronată și contradictorie, contrară probelor administrate, sunt neîntemeiate, or, prima instanță corect a ținut cont de aceste probe și just a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpatului, motiv din care argumentele apărării urmează a fi respinse ca neîntemeiate...**”, nu corespunde exigențelor prescrise în art. 101 Cod de procedură penală, privind evaluarea și aprecierea probelor administrate în cadrul cauzei penale

Ori, aprecierea completă și justă a probelor trebuie să se întemeieze pe o analiză minuțioasă a materialului probator și apoi pe o sinteză a evaluărilor făcute. Analiza probelor presupune examinarea fiecărui element probatoriu în parte, pentru a se înlătura tot ce nu are legătură cu cauza, tot ce este vag și nesigur. În cadrul operației de sinteză, probele sunt examinate în ansamblul lor, confirmându-se unele pe altele și ducând la o concluzie univocă, ce trebuie să fie reflectată în soluția dată

cauzei, care urmează a fi motivată astfel încât raționamentele ce au stat la baza aprecierii probelor să poată fi supuse controlului judiciar;

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Deoarece, încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția, în vederea soluționării juste a cauzei, admiterii recursurilor ordinare declarate, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Vitalie Călugăreanu, de avocații Vasile Pruteanu, Gheorghe Tcaci și de inculpatul Praporșic Anatolie XXXX, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2021 și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 22 decembrie 2021.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico